

Posudek bakalářské práce

*Barbora Holzelová: Sociální opora v adolescenci ve vrstevnických skupinách,
Praha, FHS UK, 2006.*

Předložená práce se zaměřuje na problematiku obsahově velmi složitou a mířící na základní otázky psychologie zdraví ze dvou hledisek: Jednak se zabývá vývojovou etapou adolescence, ve které se dotváří osobnost jedince a jeho identita, jednak míří na jeden z rozhodujících momentů duševního zdraví, kterým je opora člověka v jeho sociálním okolí. Je zřejmé, že zvolené téma je na jedné straně aktuální a potřebné, na druhé straně je nutné je značně redukovat a zaměřit se pouze na dílčí otázky.

Literatura ke zvolené tematice je velmi široká. Autorka používá převážně české prameny a to zřejmě ze dvou důvodů: Adolescence je období historicky proměnlivé a mnohé učebnicové nálezy, které se u nás tradují, rychle stárnou. Současně byla pod jistým časovým tlakem a nelze od bakalářské práce požadovat přehled světového písemnictví, které je mnohdy metodologicky nejednotné a vázané na místní kulturní podmínky.

V úvodu práce Barbora Holzelová stručně vymezuje cíl studie a uvádí dvě základní dimenze sociální opory adolescentů a to rodinu a vrstevnickou skupinu. Předpokládá právem, že obě dimenze působí na vývoj adolescenta odlišně. Postrádám však úvahu o odlišné dynamice obou dimensí. Zatím co rodina – pokud je fungující – působí poměrně stabilně a každodenně, vrstevnické skupiny bývají proměnlivé co do složení, ale mnohdy i co do zaměření svých činností, což znesnadňuje jejich sledování v různém věku.

Otevřenou otázkou je časové vymezení adolescentního období. Autorka se přidržuje koncepce, kterou u nás zastává Macek a definuje začátek tohoto období v podstatě biologickým dozráním. Důsledkem je poměrně heterogenní soubor (věkové rozpětí 11 – 18 let) cca 100 adolescentů vesměs ze Sedlčan. Pro vlastní šetření v praktické části zvolila dva dotazníky. První sestavila sama. Skládá se z 15 otázek, které míří na vrstevnickou skupinu, vztah s rodiči a na volný čas. Druhý je španělské provenience a míří na problémy interpersonálních vztahů a problémů. Dotazník adaptovala přiměřeně na naše podmínky.

Získaná data zpracovala přehledně a graficky velmi dobře prezentovala. Jisté překvapení je nálezy, že rozdíly mezi dívkami a chlapci nejsou nápadné (str. 18). Potvrzuje se, že vrstevnická skupina má větší význam pro mezilidské a partnerské vztahy, rodina ovlivňuje spíše volbu povolání či studijního zaměření. Poměrně překvapivý je nálezy o tom, že respondenti v 66% soudí, že rodiče je respektují a jen ve 4% nikoliv. I vztahy k rodičům jsou poměrně dobré, ale se svými problémy osobními se mnohem častěji svěřují kamarádům (92%) a také s nimi tráví velkou část volného času. Při volbě budoucího povolání bývá často nejistota, která je asi působena nízkým věkem některých respondentů. Typickým nálezy je zjištění, že relativně nejvíce jsou obdivovány kromě matky (26%) televizní hvězdy (21%).

Druhý dotazník, mířící na sociální oporu v adolescenci je zajímavý tím, že se zaměřuje na řešení konkrétních situací. Data jsou zpracována tradičně ve stylu Likertovských škál. Hodnoty pořadí v dimenzi Aseritivity jsou zřejmě chybné (str. 38, 39). V tab. na str. 44

ve druhém sloupci se jedná o průměr hodnot a nikoliv o jejich součet. Hodnota v řádce „vztahy v rodině“ má asi být 123. Celá tabulka by si asi zasloužila podrobnější rozbor.

Závěr . Autorka si zvolila téma rozsáhlé, prokázala schopnost orientovat se v dostupné literatuře, sebrat pečlivě data a střízlivě je zpracovat . Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji v debatě se zaměřit na problematiku věkových rozdílů a případné další zpracování získaných dat. Práci hodnotím 34 body, které při úspěšné obhajobě by bylo možno zvýšit (vzhledem k náročnosti tematiky Některé partie (spec. španělský dotazník a zkušenosti s ním by stály za publikaci.

Praha, 29.12.2006

Václav Břicháček